

Sprawa C-94/20**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości****Data wpływu:**

25 lutego 2020 r.

Oznaczenie sądu krajowego:

Landesgericht Linz (Austria)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

6 lutego 2020 r.

Strona powodowa i druga strona postępowania odwoławczego:

KV

Strona pozwana i strona wnosząca odwołanie:

Land Oberösterreich (Kraj związkowy Górna Austria)

Przedmiot postępowania głównego

Świadczenie socjalne w postaci dodatku mieszkaniowego dla obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi tylko po wykazaniu podstawowej znajomości języka niemieckiego – Zgodność z prawem Unii – Dyskryminacja ze względu na rasę lub pochodzenie etniczne

Przedmiot i podstawa prawna odesłania prejudycjalnego

Wykładnia prawa Unii; Art. 267 TFUE

Pytania prejudycjalne

- 1) Czy art. 11 dyrektywy 2003/109/WE należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu takiemu jak § 6 ust. 9 i 11 oberösterreichisches Wohnbauförderungsgesetz (ustawy Górnej Austrii o wspieraniu budownictwa mieszkaniowego, zwanej dalej „oöWFG”),

zgodnie z którym to uregulowaniem obywatelom Unii, obywatelom państw należących do EOG i członkom ich rodzin w rozumieniu dyrektywy 2004/38/WE przysługuje świadczenie socjalne w postaci dodatku mieszkaniowego bez wykazania znajomości języka, podczas gdy w przypadku obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi w rozumieniu dyrektywy 2003/109/WE wymagane jest wykazanie w określony sposób podstawowej znajomości języka niemieckiego, w sytuacji gdy ten dodatek mieszkaniowy ma łagodzić niedopuszczalne obciążenia kosztami mieszkaniowymi, przy czym zapewnienie minimum egzystencji (w tym także potrzeb mieszkaniowych) dla osób w trudnej sytuacji społecznej ma być także zagwarantowane przez inne świadczenie socjalne (zabezpieczenie minimalne zapewniające pokrycie potrzeb na podstawie ustawy Górnej Austrii o minimalnym zabezpieczeniu)?

- 2) Czy zawarty w art. 2 dyrektywy 2000/43/WE zakaz „bezpośredniej lub pośredniej dyskryminacji” ze względu na „rasę lub pochodzenie etniczne” należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu takiemu jak § 6 ust. 9 i 11 oöWFG, zgodnie z którym obywatelom Unii, obywatelom państw należących do EOG i członkom ich rodzin w rozumieniu dyrektywy 2004/38/WE przysługuje świadczenie socjalne (dodatek mieszkaniowy na podstawie oöWFG) bez wykazania znajomości języka, podczas gdy w przypadku obywateli państw trzecich (włącznie z obywatelami państw trzecich będącymi rezydentami długoterminowymi w rozumieniu dyrektywy 2003/109/WE) wymagane jest wykazanie w określony sposób podstawowej znajomości języka niemieckiego?

- 3) W przypadku odpowiedzi przeczącej na pytanie drugie:

Czy zawarty w art. 21 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej zakaz dyskryminacji ze względu na pochodzenie etniczne należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu takiemu jak § 6 ust. 9 i 11 oöWFG, zgodnie z którym obywatelom Unii, obywatelom państw należących do EOG i członkom ich rodzin w rozumieniu dyrektywy 2004/38/WE przysługuje świadczenie socjalne (dodatek mieszkaniowy na podstawie oöWFG) bez wykazania znajomości języka, podczas gdy w przypadku obywateli państw trzecich (włącznie z obywatelami państw trzecich będącymi rezydentami długoterminowymi w rozumieniu dyrektywy 2003/109/WE) wymagane jest wykazanie w określony sposób podstawowej znajomości języka niemieckiego?

Powołane przepisy prawa wspólnotowego

Dyrektywa 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego

przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniająca rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylająca dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG;

Dyrektywa Rady 2003/109/WE z dnia 25 listopada 2003 r. dotycząca statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi, w szczególności art. 11;

Dyrektywa Rady 2000/43/WE z dnia 29 czerwca 2000 r. wprowadzająca w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne, w szczególności art. 1-3;

Karta praw podstawowych Unii Europejskiej, w szczególności art. 21, 34, 51, 52

Powołane przepisy prawa krajowego

Oberösterreichisches Wohnbauförderungsgesetz (ustawa Górnej Austrii o wspieraniu budownictwa mieszkaniowego, zwana dalej „oöWFG”), w szczególności §§ 6 ust. 9, 11, 23, 24;

Oberösterreichisches Antidiskriminierungsgesetz (ustawa Górnej Austrii o przeciwdziałaniu dyskryminacji, zwana dalej „oöADG”), §§ 1-4, 8;

Oberösterreichische Wohnbeihilfen-Verordnung (rozporządzenie Górnej Austrii o dodatku mieszkaniowym), w szczególności §§ 2-4;

Oberösterreichisches Mindestsicherungsgesetz (ustawa Górnej Austrii o minimalnym zabezpieczeniu, zwana dalej „oöBMSG”), w szczególności §§ 1, 4, 5, 6, 7, 8, 13

Zwięzłe przedstawienie stanu faktycznego i postępowania

- 1 Urodzony w 1981 r. powód, obywatel turecki, żyje w Austrii od 1997 r. i jest „obywatelem państwa trzeciego będącym rezydentem długoterminowym” w rozumieniu dyrektywy 2003/109. Mieszka on wraz z żoną i trojgiem dzieci w kraju związkowym Górna Austria i do końca 2017 r. otrzymywał dodatek mieszkaniowy na podstawie oöWFG. Od dnia 1 stycznia 2018 r. otrzymywanie dodatku mieszkaniowego przez obywateli państw trzecich jest uzależnione – inaczej niż w przypadku obywateli Unii, obywateli państw należących do EOG i członków ich rodzin w rozumieniu dyrektywy 2004/38/WE – zgodnie z § 6 ust. 9 pkt 3 i ust. 11 oöWFG od wykazania określonej podstawowej znajomości języka niemieckiego. Powód włada językiem niemieckim na wymaganym poziomie, nie dysponuje jednak żadnym z wymaganych formalnych dowodów, w związku z czym jego wnioski o przyznanie dodatku mieszkaniowego został

odrzucony. Spełnia on wszystkie pozostałe przesłanki i gdyby był obywatelem państwa należącego do EOG, to otrzymałby dodatek mieszkaniowy.

- 2 Powód domaga się od kraju związkowego Górna Austria odszkodowania w wysokości dodatku mieszkaniowego niewypłaconego od stycznia do listopada 2018 r., tj. 281,54 EUR miesięcznie, oraz zadośćuczynienia w wysokości 1000 EUR, opierając swoje żądanie na § 8 ööADG.
- 3 Sąd pierwszej instancji uwzględnił powództwo w całości. Kraj związkowy Górna Austria wniósł od tego orzeczenia odwołanie do sądu odsyłającego.
- 4 Sąd pierwszej instancji wyszedł z założenia, że dodatek mieszkaniowy stanowi świadczenie podstawowe w rozumieniu art. 11 ust. 4 dyrektywy 2003/109. Ponadto przyjął, że wymóg wykazania znajomości języka niemieckiego jest obiektywnie nieuzasadniony i powoduje dyskryminację powoda ze względu na „przynależność etniczną”.

Zasadnicze argumenty stron postępowania przed sądem krajowym

- 5 Powód podniósł, że w wyniku uregulowania § 6 ust. 9 pkt 3 i ust. 11 ööWFG jest dyskryminowany ze względu na przynależność etniczną bez obiektywnego uzasadnienia. Ponadto jego zdaniem dodatek mieszkaniowy stanowi świadczenie podstawowe w rozumieniu art. 11 ust. 4 dyrektywy 2003/109.
- 6 Zdaniem kraju związkowego Górna Austria nie ma miejsca nierówne traktowanie ze względu na przynależność etniczną, wymóg znajomości języka niemieckiego jest obiektywnie uzasadniony, a dodatek mieszkaniowy nie stanowi świadczenia podstawowego w rozumieniu dyrektywy 2003/109/WE.

Zwięzłe uzasadnienie odesłania prejudycjalnego

Związek między pytaniami prejudycjalnymi

- 7 Odpowiedzi na pytania pierwsze i drugie powinny zostać udzielone niezależnie od siebie. Jeżeli dodatek mieszkaniowy należy traktować jako świadczenie podstawowe w rozumieniu art. 11 ust. 4 dyrektywy 2003/109, to z punktu widzenia prawa Unii należy go wypłacić powodowi już na tej podstawie, niezależnie od tego, czy ma również miejsce dyskryminacja. Jednakże powód oprócz wypłaty zaległego dodatku mieszkaniowego dochodzi także zadośćuczynienia z powodu dyskryminacji ze względu na przynależność etniczną.
- 8 Jeżeli dodatku mieszkaniowego nie należy uważać za świadczenie podstawowe w rozumieniu art. 11 ust. 4 dyrektywy 2003/109, to niemniej jednak jest możliwe, że uregulowanie § 6 ust. 9 i 11 ööWFG stanowi niedopuszczalną dyskryminację w rozumieniu dyrektywy 2000/43 lub jest sprzeczne z kartą praw podstawowych. Sąd odsyłający wychodzi z założenia, że kraj związkowy Górna Austria,

w przypadku gdy stosuje on wyjątek przewidziany w art. 11 ust. 4 dyrektywy 2003/109, przy ustanawianiu takiego uregulowania musi przestrzegać także innych przepisów prawa Unii, takich jak dyrektywa 2000/43 i karta praw podstawowych oraz nie może przy tym stosować kryteriów dyskryminacyjnych. W motywie 5 dyrektywy 2003/109 wyraźnie stwierdzono, że państwa członkowskie powinny wykonać przepisy tej dyrektywy bez dyskryminacji m.in. ze względu na rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne albo język. Dlatego zdaniem sądu odsyłającego należy zbadać naruszenie przez § 6 ust. 9 i 11 oöWFG dyrektywy 2000/43 lub karty praw podstawowych również niezależnie od art. 11 dyrektywy 2003/109.

- 9 Odnośnie do związku między dyrektywą 2000/43 i kartą praw podstawowych sąd odsyłający wychodzi z założenia, że Trybunał ocenia dyskryminacje, które wchodzi w zakres stosowania dyrektywy 2000/43, w pierwszej kolejności na podstawie tej dyrektywy i sięga do postanowień karty praw podstawowych tylko wtedy, gdy dojdzie do wniosku, że stan faktyczny w postępowaniu głównym nie jest objęty zakresem stosowania aktu prawa wtórnego, który konkretyzuje zakazy dyskryminacji określone w karcie praw podstawowych (zob. np. wyrok Trybunału C-555/07, Küçükdeveci).
- 10 W niniejszym postępowaniu możliwe jest, że dyrektywa 2000/43, szczególnie ze względu na jej art. 3 ust. 2, nie znajduje zastosowania. Zdaniem sądu odsyłającego nie musi to jeszcze oznaczać, że nie ma miejsca dyskryminacja zakazana w karcie praw podstawowych, między innymi dlatego, że karta praw podstawowych nie przewiduje wyjątku odpowiadającego art. 3 ust. 2 dyrektywy 2000/43. W odniesieniu do art. 3 ust. 2 dyrektywy 2000/43 powstaje między innymi pytanie, czy przepis ten rzeczywiście wyłącza z zakresu stosowania dyrektywy dyskryminację pośrednią ze względu na pochodzenie etniczne (poprzez odniesienie do kryterium przynależności państwowej), która to dyskryminacja w przeciwnym razie byłaby objęta dyrektywą, czy też w przypadkach, o których mowa w art. 3 ust. 2 dyrektywy, nie może już wystąpić dyskryminacja pośrednia ze względu na przynależność etniczną, tak że przepis ten należy rozumieć jako zwykle wyjaśnienie.
- 11 W opinii sądu odsyłającego jest również możliwe, że § 6 ust. 9 i 11 oöWFG jest sprzeczny z prawem Unii, ponieważ narusza kartę praw podstawowych, nawet jeżeli uregulowanie to nie jest sprzeczne ani z dyrektywą 2003/109, ani z dyrektywą 2000/43, zwłaszcza że dyrektywy te nie mogą ograniczać zakresu zakazów dyskryminacji wynikających z karty praw podstawowych (zob. np. opinia rzecznik generalnej J. Kokott w sprawie C-236/09, Test-Achats, pkt 29, 30).

„Świadczenia podstawowe” w rozumieniu art. 11 ust. 4 dyrektywy 2003/109

- 12 Zdaniem komisji ds. budownictwa mieszkaniowego, prawa budowlanego i ochrony przyrody parlamentu Górnej Austrii dodatek mieszkaniowy nie jest podstawowym świadczeniem z tytułu pomocy społecznej w rozumieniu art. 11

ust. 4 dyrektywy 2003/109, a wymogi tej dyrektywy dotyczące świadczeń podstawowych zostały zawarte w przepisach ustawy oöBMSG. W nowelizacji z 2013 r. przewidziano między innymi, że obywatele państw trzecich musieli w ciągu ostatnich pięciu lat spełniać określone wymogi dotyczące dochodu minimalnego, co nie miało zastosowania do obywateli Austrii i osób traktowanych jako takie. Zdaniem sądu odsyłającego komisja ta wyraziła tym samym zamiar skorzystania przez parlament Górnej Austrii z wyjątku przewidzianego w art. 11 ust. 4 dyrektywy 2003/109. Obywatele państw trzecich (w tym obywatele państw trzecich będący rezydentami długoterminowymi) nie zostali jednak zasadniczo wyłączeni z kręgu osób otrzymujących dodatek mieszkaniowy, ale zostały wobec nich ustanowione dodatkowe wymogi.

- 13 Trybunał zajmował się już pojęciem świadczeń podstawowych w sprawie C-571/10, Kamberaj, dotyczącej dodatku mieszkaniowego w Tyrolu Południowym. Stwierdził on, że pojęcie to obejmuje świadczenia pomocy społecznej lub ochrony socjalnej, które przyczyniają się do zaspokojenia przez jednostkę elementarnych potrzeb, takich jak wyżywienie, mieszkanie lub zdrowie (pkt 91). Wychodząc z tego założenia, stworzył on w oparciu o art. 34 karty praw podstawowych kryteria, według których sąd krajowy miał w ramach dalszego postępowania dokonać oceny, czy dodatek mieszkaniowy stanowi świadczenie podstawowe. Trybunał uznał przy tym za istotne: cel tego dodatku, jego kwoty, warunki jego przyznawania oraz miejsce tego dodatku we włoskim systemie pomocy społecznej (pkt 92).
- 14 Sąd odsyłający uważa, że zastosowanie tych zasad w przypadku dodatku mieszkaniowego w Górnej Austrii nie jest jednoznaczne. Dodatek mieszkaniowy ma na celu zapobieganie nadmiernemu obciążeniu kosztami mieszkaniowymi. Biorąc pod uwagę jego wysokość i warunki jego przyznawania, stanowi on dopłatę do kosztów mieszkaniowych, która zależy m.in. od dochodów, liczby osób w gospodarstwie domowym i wielkości mieszkania oraz jest ograniczona do maksymalnie 300 EUR. Dodatek mieszkaniowy nie jest przeznaczony na pokrycie pełnych kosztów mieszkaniowych beneficjenta pomocy, ale zazwyczaj pokrywa część kosztów mieszkaniowych, tak aby osoby o niskich dochodach nie musiały wydawać zbyt dużej części swoich dochodów na adekwatne zakwaterowanie.
- 15 Z kolei przewidziane w oöBMSG (w brzmieniu mającym zastosowanie) minimalne zabezpieczenie ma co do zasady na celu umożliwienie osobom w trudnej sytuacji społecznej godnego życia, w tym zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych. Podlega ono znacznie surowszym wymogom niż dodatek mieszkaniowy i może być otrzymywane przez osoby bez dochodów lub o skrajnie niskich dochodach. Zakłada ono istnienie znacznie wyższego stopnia ubóstwa socjalnego. W związku z tym osoby o niskich dochodach, które są jednak zasadniczo – w rozumieniu przesłanek minimalnego zabezpieczenia – wystarczające do zapewnienia środków do życia, mogą otrzymać dodatek mieszkaniowy, ale nie otrzymują żadnych środków z tytułu minimalnego zabezpieczenia. W niektórych przypadkach możliwe jest otrzymanie zarówno dodatku mieszkaniowego, jak i minimalnego zabezpieczenia (ewentualnie

z częściowym zaliczeniem). Grupy docelowe tych obu świadczeń socjalnych nie są jednak identyczne.

- 16 Dla sądu odsyłającego powstaje w szczególności w świetle tej systematyki przepisów pytanie, czy (i ewentualnie w zależności od jakich dodatkowych okoliczności) jedynie świadczenia na podstawie oöBMSG należy uznać za świadczenia podstawowe w rozumieniu art. 11 ust. 4 dyrektywy 2003/109, czy też ma to zastosowanie również do dodatku mieszkaniowego na podstawie oöWFG, ponieważ także on służy złagodzeniu niedopuszczalnego obciążenia kosztami mieszkaniowymi, nawet jeśli w przeciwieństwie do minimalnego zabezpieczenia dla jego przyznania nie jest wymagane, aby dana osoba znajdowała się w trudnej sytuacji społecznej.

Dyskryminacja ze względu na „rasę lub pochodzenie etniczne” w rozumieniu dyrektywy 2000/43

- 17 Ustawa oöADG stanowi transpozycję dyrektywy 2000/43, przy czym w ustawie tej zamiast pojęcia „rasa lub pochodzenie etniczne” użyto pojęcia „przynależności etnicznej”. Termin ten powinien jednak zasadniczo mieć takie samo znaczenie jak pojęcia „rasy lub pochodzenia etnicznego” w prawie Unii.
- 18 W rozumieniu sądu odsyłającego odmienne traktowanie oparte na kryterium obywatelstwa państwa trzeciego na podstawie art. 3 ust. 2 dyrektywy 2000/43 nie jest samo w sobie co do zasady objęte zakresem stosowania tej dyrektywy (wyrok Trybunału C-571/10, Kamberaj, w szczególności pkt 48-50; a także sprawa C-668/15, Jyske Finans).
- 19 Nasuwa się jednak pytanie, czy odniesienie się do przynależności państwowej może jednak pod pewnymi warunkami stanowić pośrednią dyskryminację ze względu na pochodzenie etniczne. Zdaniem sądu odsyłającego możliwe byłoby bowiem pośrednie dążenie do celów, które można by uznać za pośrednią dyskryminację ze względu na pochodzenie etniczne, poprzez powiązanie ich z formalnym kryterium przynależności państwowej.
- 20 W niniejszej sprawie sąd odsyłający ma do czynienia z uregulowaniem, które wprowadza rozróżnienie nie tylko na podstawie kryterium obywatelstwa państwa trzeciego, ale które ponadto ustanawia wymóg znajomości języka niemieckiego na pewnym poziomie, która może zostać wykazana wyłącznie za pomocą szczegółowo określonych dowodów (§ 6 ust. 9 i 11 oöWFG). Zdaniem sądu odsyłającego nie jest jasne, jak należy zaklasyfikować taki przypadek, w szczególności w odniesieniu do zakresu stosowania dyrektywy i wyjątku przewidzianego w art. 3 ust. 2 dyrektywy 2000/43.
- 21 W przypadku gdyby § 6 ust. 9 i 11 oöWFG miał zostać zbadany pod kątem pośredniej lub „ukrytej” dyskryminacji, należałoby zbadać obiektywne uzasadnienie tego przepisu w rozumieniu art. 2 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2000/43. Celem § 6 ust. 9 i 11 oöWFG był bardziej restrykcyjny dostęp obywateli państw

trzecich do dodatków mieszkaniowych, przy czym konkretnie w odniesieniu do wymogu znajomości języka niemieckiego argumentowano zasadniczo, że taka znajomość jest istotna dla integracji społecznej.

- 22 Z punktu widzenia sądu odsyłającego zasługuje na omówienie, czy ów wymóg udokumentowania znajomości języka niemieckiego w celu otrzymania dodatku mieszkaniowego – w szczególności w konkretnie wybranej formie – może zostać uznany za obiektywnie uzasadniony. Z jednej strony można by uznać za wątpliwe, dlaczego wymóg znajomości języka miałby być konieczny obok dalszych wymogów przewidzianych w oöWFG, na podstawie których obywatele państw trzecich mogą w każdym przypadku otrzymać dodatek mieszkaniowy tylko wtedy, gdy mieszkają już w Austrii od ponad 5 lat i z reguły wykonują już przez dłuższy czas pracę zarobkową. Z drugiej strony dodatkowy wymóg wykazania znajomości języka niemieckiego mógłby w szczególności w przypadku obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi w rozumieniu dyrektywy 2003/109 zostać uznany za wątpliwy, ponieważ osoby te musiały już spełnić różne wymogi związane z integracją na mocy austriackiej ustawy o osiedlaniu się i pobycie, aby uzyskać ten status (zob. z punktu widzenia prawa Unii art. 5 ust. 2 dyrektywy 2003/109). Ponadto można by także kwestionować, dlaczego wymagany, stosunkowo niski poziom znajomości języka niemieckiego może zostać wykazany jedynie za pomocą konkretnych formalnych dowodów, które są przewidziane w ustawie.

Postanowienia karty praw podstawowych

- 23 Gdyby Trybunał uznał, że dyrektywa 2000/43, w szczególności na podstawie jej art. 3 ust. 2, nie ma zastosowania do okoliczności faktycznych postępowania głównego, sądowi odsyłającemu nasuwa się pytanie, czy uregulowanie zawarte w § 6 ust. 9 i 11 oöWFG należy oceniać w świetle karty praw podstawowych. Zgodnie z art. 51 ust. 1 karty praw podstawowych należy jej przestrzegać przy stosowaniu prawa Unii. W świetle orzecznictwa dotyczącego zakresu stosowania karty praw podstawowych sądowi odsyłającemu wydaje się oczywiste, że uregulowanie takie jak § 6 ust. 9 i 11 oöWFG może być sformułowane wyłącznie z uwzględnieniem postanowień karty praw podstawowych. Może ona mieć zastosowanie między innymi dlatego, że istnieją wymogi prawa Unii dotyczące tego, kiedy należy przyznać świadczenia socjalne obywatelom państw trzecich będącym rezydentami długoterminowymi, a przepisy krajowe mające znaczenie w postępowaniu głównym można uznać za wyraz tych zasad (zob. także motyw 5 dyrektywy 2003/109).
- 24 Artykuł 21 karty praw podstawowych przewiduje między innymi zakaz dyskryminacji ze względu na pochodzenie etniczne. Wszelkie ograniczenia w korzystaniu z praw i wolności uznanych w karcie praw podstawowych muszą być przewidziane ustawą i szanować istotę tych praw i wolności. Z zastrzeżeniem zasady proporcjonalności ograniczenia mogą być wprowadzone wyłącznie wtedy, gdy są konieczne i rzeczywiście odpowiadają celom interesu ogólnego

uznawanym przez Unię lub potrzebom ochrony praw i wolności innych osób (art. 52 ust. 1 karty praw podstawowych).

- 25 W odniesieniu do rozważań sądu odsyłającego dotyczących obiektywnego uzasadnienia § 6 ust. 9 i 11 oöWFG odsyła się do uwag przedstawionych w związku z dyrektywą 2000/43. Mogą one być stosowane analogicznie do oceny proporcjonalności na podstawie art. 52 ust. 1 karty praw podstawowych.

DOKUMENT ROBOCZY